

متن پرسش

سلام و عرض ادب خدمت استاد عزیز و بزرگوار: استاد می‌خواستم فرق بین (دلیل حکم) ، (فلسفه و حکمت حکم)، (علت حکم) و (اسرار حکم) را متوجه بشم . مثلا دلیل شرب خمر را گفته اند فلان آیه و حکمت و فلسفه اش هم گفته اند به دلیل بیماری و آسیب های اجتماعی و اخلاقی که داره باید ترک کرد و... علتش هم مثلا گفته اند چون مسکر است. اما اسرارش نگفته اند؟! آیا میشه گفت اسرار احکام غیر از فلسفه و دلیل و علت احکام است؟ یا اینکه باید بگیم اسرار همان علت است اما هر حکمی چند علت مختلف باید داشته باشه که بعضی از علت ها خبر از اسرار می‌دهد و بعضی ها هم برای معیار احکام است مثل مسکر بودن؟ و اینکه چرا شما در بحثتون به جای اسرار قدسی وضو از کلمه فلسفه قدسی وضو استفاده کرده اید؟ آیا منظورتون از فلسفه همان حکمتی است که بعد از ایجاد وضو برای انسان محقق می شود مثل طهارت باطنی و طول عمر و... یا اینکه منظورتون از فلسفه همان فهم کنه و سر و حقیقت احکام است؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در جمله‌هایی که بحث فلسفه فلان عمل و یا فلان سخن به میان می‌آید منظور همان حکمت و انگیزه و هدف آن عمل و آن سخن است. و در مورد نکاتی که در ابتدای سؤال فرموده‌اید همین اندازه می‌دانم که این اصطلاحات در دل جمله‌هایی که به کار رفته‌اند، معنای خود را نشان می‌دهند. موفق باشید